

עין משפט
גמ' במד' ד'

קלו:

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

מסורת הש"ס

קמס' א ב"מ פ"ד מ"ג
זכר ומתנה ה"ל יג
סמך שפון פ"ד טור ש"ע
ח"מ פ"ד ר"מ פ"ד
ק"ג ב"מ פ"ד מ"ג
מס' ס' ס' ס' ס'
שפון ק"ג
ק"ג ד' ה"מ פ"ד מ"ג
זכר ומתנה ה"ל יג
נכסיו ומתנה סמך שפון
פ"ד ט"ו פ"ד מ"ג
ספ"ק ג'

רבי יוחנן סבר דא קנה לוקח. מימה אס כן אחאי אנטרין
תקנת אושא דלשה שמכרה נכסיו מלוג כמי בעלה ומתה
דלא עשתה ולא כלום (תקנת דף קל"ט): וי"ל דמיידי כגון שכתב לה
דין ודברים אין לי נפירות נכסין
נכסין דל"כ היה מכרה קיים
דלמנר כהכותב (כחיות דף פג.)
ושם או נמי תסם קנין פירות דבעל
דלא הוה אלא מדרבנן ולא מלרבי
לכחוד מהיום ולא הוה קנין הגוף לך
אנטרין תקנת אושא:

לא קנה לוקח. פי רבנן ויחזרו
ליורשי עמא ולא יוכלו לקומות
לומר אכין זבין ואת מספקת
דלמנרין סתוף מי שמח (תקנת דף
קנט. ושם ד"ה וילמרו) דלף על גב
דהכא לא שייך טעמא דלקמן משום
שיאמר הן אנה מנה אנה דלכא
קאמיתא דל"כ יקחו אחי האב חלקם
כיון שאני נה מנה אביו אנה מנה
וקויה עמא היינו טעמא שחזרו ליורשי
הן משום דנמיתת הן נפלו נכסיו
למי ננו ושמתה וקויה קנאס הן
בבקר ממילא ואחר כך ירשן הן
הן וקשה דלמנר כספון מהו דמימח
אביו אפילו לגבי נכסיה עדיפא
ליה ולא יקחו התקומות נמיתת האב
והלא אס הנפקה בעל לא יחזרו לכא
כי אס ליורשי הן ויש לומר דשפיר
קרי ליה הן כי ננו נפשו לגבי לוקח ולא
דמי נכסין לך ואחרין לפלוני ואחר
אחרין לפלוני דאס מת שני כמי
ראשון יחזרו נכסיו ליורשי ראשון
ולא אמר הן כי ננו נפשו הגוף השלישי
לכסוף הוה כטפל לפינו נמיתת השני
שהיו לא הקנה לו כלום עד אחר
שיזכה שני ואפי' לרב ענן דלמנר

לעיל (דף קכ"ה): לירמי ולא לירמי רמי
לך ואחרין לפלוני אס מת שני (א) לא יחזרו ליורשי שני לא דמי
להכא דיותר יש לו לראשון נכסיו מלכא דתס אס מכר ראשון כל
הנכסיו מכריו לעולם והלכא כרנן שמעון הן גמליאל דלמנר
אין לעני אלה מה ששיר ראשון אכל הכא אין האב יכול למכור אלא
עד שמות לך יחזרו ליורשי הן והמס ליורשי ראשון

מביא ואינו קורא. פי' כגונטרס מביא משום דלמנר קרינא
ביה ואינו קורא דלא קרינא ביה מן האדמה אשר נתתה לי
ומימה דאי קרינא ביה אדמתך קרינא ביה נמי מן האדמה אשר נתתה
לי ונראה שנתן מדרבנן לביא משום קנין פירות אכל קרינא לא
דלמנרין כהמוכר את הספינה (על דף פ"ג.) משום דמיחא כשיקרא
או משום דלמי לאפקועי מתרומה ומעשר:

והתניא יחזרו נכסיו ליורשי נותן. פירש כגונטרס וקשה לר'
יוחנן דלמנר קנין פירות בקנין הגוף דמי ומשני מנאי היא
דפליגי בקנין פירות אי הוה בקנין הגוף או לא ואין נראה דהרבה
מנאים מנינו דפליגי בקנין פירות כהדיא יומר מאלו גבי מוכר עבדו
על מנה שימשנו שלשים יום כחוקת הבנים (על דף ג' ושם) ועוד
(ט) דלדבריו לא גרסינן אלא אחרין מנאי היא ונראה דלר"ל פריך דשני
אחרין שאני והכי פריך אי אמרת בשלמא דלמנר לא שאני אלא היא
דיחזרו ליורשי ראשון הוה עממא משום דקסבר קנין פירות בקנין הגוף דמי
כר"י (א) א"ש דמנינו הרבה מנאים דפליגי כהכי אלא אי אמרת דהיא
דיחזרו ליורשי ראשון ככרנא נמי בעלמא דלאו בקנין הגוף דמי והכא
משום דלמנר שאני והמנא יחזרו ליורשי נותן והא אין סברא לומר
דכבידא ליה דלמנר לאו כלום הוה דלא מנינו פלוגתא כהכי ומשני אלא
אחרין מנאי היא כולמנר לעולם קמייתא נמי כר"ש לקס ואחרין נמי
מנאי היא כדמיימי דפליגי רבי ורבן שמעון הן גמליאל כדאחרין דרבי
סבר אחרין לאו כלום היא ולא הקנה לו אלא פירות ורשב"ג סבר אחרין
שאני והשתא הוה כולהו כר"ש לקס והלכתא כותיה: (גלוין.) נראה דמיימי
שפיר מנאי דע"כ כדאחרין פליגי אפי' לר"י ולא בקנין פירות אי הוה
בקנין הגוף אי לאו דהא עממא דרשב"ג אין לו לשני אלא מה ששיר
הראשון ע"כ משום דלמנר אחרין דמשום קנין פירות גרידא עדיפא
דלא היה יכול למכור מנו האב דאינו יכול למכור. ע"כ: (רש"א)

אכל
רוצה ראשון יכול למכור הגוף כלקמן: והפניא יחזרו ליורשי נותן.
יורשי נותן דקנין פירות דראשון לאו בקנין הגוף דמי ור"ש קנין

לא קנה לוקח. אפילו לכשימות האב אחר כך שמעולם לא היו
ראוין לכל לידה הן אלא יחזרו לשאר יורשי האב. ומימה אס לא
מכר הן כמי האב היה מורה רבי יוחנן שאף על פי שמת הבן
ואחר כך מת האב אפילו הכי יורשי הן יורשין את מתנתו ולא
יורשי האב אצל גבי מוכרה הוה

אמר רבי יוחנן לא קנה לוקח וריש לקיש
אמר קנה לוקח רבי יוחנן אמר לא קנה
לוקח ר' יוחנן אמר לא קנה לוקח וריש
לקיש אמר קנה לוקח יקנין פירות לאו בקנין
הגוף דמי והא אפילו בה חדא ויזנא
דאיתמר המוכר שדהו לפירות רבי יוחנן
אמר מביא וקורא וריש לקיש אמר מביא
ואינו קורא רבי יוחנן אמר מביא וקורא קסבר
קנין פירות בקנין הגוף דמי וריש לקיש אמר
מביא ואינו קורא קנין פירות לאו בקנין הגוף
דמי אמר לך ר' יוחנן אף על גב דבעלמא
קנין פירות בקנין הגוף דמי הבא אצטרך
סלקא דעתך אמינא אבא לגבי בריה אחולי
אחיל קא משמע לן ורבי שמעון בן לקיש
אמר אף על גב דבעלמא קנין פירות לאו
בקנין הגוף דמי הבא אצטרך סלקא דעתך
אמינא כל לגבי נפשיה אפילו במקום בריה
נפשיה עדיפא ליה קא משמע לן איתבייה
רבי יוחנן לריש לקיש ע"ג נכסיו לך ואחרין
יירש פלוני ואחריו יירש פלוני כח ראשון קנה
שני מת שני קנה שלישי מת שני כמי
ראשון יחזרו נכסיו ליורשי ראשון ואם איתא
לירשי נותן מביעי ליה אמר ליה כבר
תרבנא רב הושעיא בבבל אחרין שאני
וכן רמי רבה בר רב הונא קמיה דרב ואמר
אחרין שאני והתניא יחזרו ליורשי נותן
תנאי

חייב דכתיב (שם) אשר תביא
לפירותיו: אחולי אפילו ליה. גופא לגמרי וקנין פירות דאית ליה לא
ליהו קנין הגוף. וה"ו הוה מני למימר דאי איתמר כהא כהא
ר' יוחנן דקנין פירות בקנין הגוף דמי משום דכל לגבי נפשיה
אפילו במקום כרייה נפשיה עדיפא ליה וכוון דעכב לעממו פירות
שייר בקנין הגוף ועממו אכל לגבי מוכר שדהו לפירות מודי רבי
יוחנן לריש לקיש דקנין פירות שמקנה לאחרים לאו בקנין הגוף דמי
דככל דוכתא נפשיה עדיפא ליה ומשום דשמעין לאו ממירוייה
דריש לקיש לא חש הגמרא לפרש כן. ולר"ל נמי אי איתמר כהא
כהא קאמר ריש לקיש משום דלכא לגבי כרייה אחולי אחיל אכל
לגבי מוכר שדהו לפירות אימא מודי ליה לרבי יוחנן דקנין פירות
בקנין הגוף דמי קמ"ל: מה שהני. אחרי הראשון קנה שלישי:
יחזרו נכסיו ליורשי ראשון. כולמנר כשימות הראשון יורשי יורשין
ממנו שהיו לא זיהה לראשון אלא נפשו ששט דהא לא יחזר איתו
לראשון נכסיו לך ואחרין לפלוני ואם אין פלוני יתנו לפלוני השלישי
וכיון דשני לא זכה שלישי נמי לא יקנה אלא יורשי ראשון יירשו להני
נכסיו ואע"ג דלא הוה קנין לראשון אלא לכלול פירותיהן כל ימי חייו
דהא קאמר ליה ואחרין לפלוני אפי' הכי כיון דאין אחרין קיים
זכו יורשי ראשון בגוף ופירות. אי אמרת בשלמא דקנין פירות הוה
כשבו בקנין הגוף הלכך איכא למימר יחזרו ליורשי ראשון שהרי
הפירות קנין לו ויקנין הגוף דמי דאע"ג דהמוכר שדהו לפירות לא
קנה בעל הפירות את הגוף משום קנין פירות בקנין הגוף היינו משום
דכדיא פירות מכר לו ולא גוף והכי הוה כמי שאמר לו ואחר איתו
ומן יהא הגוף והפירות שלי אכל הכא לא שיר לעממו כלום אלא
שלישי נתן את הגוף ולראשון וישני נתן את הפירות וכיון דאיכא
מנאי שיש לראשון קנין פירות דקנין הגוף דמי וגם סלקא הנותן
עממו מגוף ופירות הלכך יחזרו ליורשי ראשון אלא אי איתמר דלאו
בקנין הגוף דמי מאימא טעם יחזרו לראשון: יחזרו ליורשי נותן מיבעי
ליה. שהרי לראשון נתן פירות ואין אחריו איש שיקבל לא הגוף ולא
פירות הלכך יחזרו לנותן או ליורשי: אחרין שאני. דמשמע דגוף
ופירות נתן לראשון דהא כהדיא פירש אחרין קנין פירות וכהו לאו
דלירש הלכך ישארו יד יורשי ראשון דהכי קאמר ליה כל ימי חיין
יהא הכל שך הפיר והגוף ומה שישארו אחרין יקבל פלוני ואם היה
לר' יוחנן פריך אע"ג דאיכא למימר אחרין שאני אפילו הכי יחזרו
פירות דעלמא ללאו בקנין הגוף דמי כר"ש לקיש וקשה לרבי יוחנן:

אמר ר' יוחנן לא קנה
לוקח. אפילו לכשימות האב
דקנין פירות שהיה לו לא
נכסיו הלא בקנין הגוף
דמי ואין משימת כתיב
ומתניין דקנין אין ללוקח
הן כלום עד שימות האב.
לא כשימות האב הוה הן
המס דמית האב ומה מכר
ומתניין המתנה. ומה מכר
לשפון על לוח מתנה
לדמי אכל מת הוה מתנה
הא ומה לר' רבנא ור'
מכר המנר הרינן ע"י
שפירא עד פירות יורשין.
דאי נתן שפון טעם סמך
מסירה לפירות הוה סמך
פוסה למנר ביביל. (ג' וי"ט)
מ"א. מביא וקורא. מביא
כספים וקורא ארמי איבד
אפי וכל פירשה. וקולא אפי
פי כהה הלכא את ראשית
מן האדמה אשר נתתה לי.
דקנין פירות בקנין הגוף דמי
פי' וכוון יורשי נותן.

קנין פירות שיש לאביו עד
שואו ה' יומי כמי שפון
הקרקע והא שלו ולא בא
ליד ה' והוא יספיק שפון
דמי לך קנה לוקח: לא
בקנין הגוף דמי. והגוף
ברשות הן היה לרבי
קנה לוקח: המוכר שדהו
לפירות: ללוקח עד אותו
זמן שהגוף ר' יוחנן אמר
המכר ככספים וקורא. פי'
האדמה אשר נתתה לי אין
פירות וכבר שלו אותו
קנין פירות בקנין הגוף של
קרקע הוא שלו עד אותו
הזמן רבי יוחנן לוקח:
ריש לקיש אמר מביא וכו'.
ולמה ליה לאפלוני?
וזנא מביא: אמר לך ר'
יוחנן אפי' דבני כספים
קנין פירות בקנין הגוף
דמי אפי' אצטרך הבא
לאפלוני לך קנה לוקח
דאבא לרביה בריה מחיל
ליה ללכוד אפילו כמי
וקנה לוקח קמ"ל דלא מחיל
ולא קנה. וריש לקיש אמר
אע"ג לגבי כספים בעלמא
אצטרך דמיא ור' יוחנן
לא קנה לוקח דקנין הגוף
דמי ורבי לרבי נפשיה אפי'
לגבי בריה נפשיה עדיפא
ליה מביה ולא רחא ליה
למה ללכוד כמי ולא קנה
לוקח מחיל הבא ללכוד
בריה מחיל ליה ללכוד
שדהו כמקום משימת האב
וקנה לוקח: איתבייה ר'
יוחנן לריש לקיש. אמר
שכ"כ מביא וקורא לך קנה
לפלוני ואחריו יירשו
משום שנתן לי ראשון ומה
הפירות בחייהן והשלישי
יהא יורש גוף הנכסין: מה
שני. מביא ראשון כיהן שלא
בא ידו העני אין לירשי
כלום השלישי הוא בא מביא
שני אלא יחזרו הנכסין
ליורשי אחרין ולשלישי
לדמיא אחרין ולשלישי
לא מנינו למיתן ליה דמי
לא ספיק הדינה. ואם
איתא שיהא לרבי לקיש דקנין
בקנין הגוף דמי. אמאי
יחזרו ליורשי ראשון כיון
דלא הוה ליה קנין הגוף
הקרקע כשימת ראשון יחזרו
איתו ליורשי אותו שנתן
מחיל: אמר ליה. אלא
הקרקע ליורשי ראשון
שי' דקנין פירות שיש
לראשון בקנין הגוף דמי
וקשה לריש לקיש: תרנבא
ר' ארשיא. ועולם אימא
לך בעלמא לאו בקנין
הגוף דמי. והבא מאי
טעמא יחזרו ליורשי ראשון
ההיא ראשי ליה נתן
לראשון ואחרין לפלוני
שאני דמשמע ואחרין
לפלוני אחרין הן שלו
ולא בחיין לפי שבתיהן.
הכל שך הגוף והפירות.
והשאר דמת אחרין בחיין
הכל שך הוא. לרבי יוחנן
ליורשי ראשון ולא ליורשי
נותן ונותן מליך עממו נתן
הואל ואמר אחרין ללכוד
קאמין דכדיא רלא יחזרו
עלמיהו לעצמו. ועולם
מתא לא פשיטו: והא
גמרא יחזרו ליורשי נותן.
דמשמע דקנין פירות לאו
בקנין הגוף דמי וקשה לר'
יוחנן דאמר כו'.

(א) וכתב קלה. וי"ט. (ב) בית
ל. כשימות ה' (ג) לעיל קמ"ג.
ד) (מ"א). (ד) ועי' מוס' ב"ק
פ"ד ד"ה לאתא ותיס'
ספיקו. ג' ד"ה כהה ותיס'
ימות ל: ד"ה קולן.

הגהות הב"ח

(א) הו"ו ד"ה לא קנה
ואי אס מת שני בריה
ראשון לא יחזרו ליורשי שני:
(ב) ו"ה והמנאי ותי' דלכריה
לא גבי' י"ב כולמנר הו"ו
מימה למחוק הנירפא שמי
נכוח הספיקו: (ג) בא"ד
קנין הגוף דמי כ"י והתרא
ירחזרו ליורשי נותן סבר
לאו בקנין הגוף דמי
כ"ל ד"ה דמנינו הכנה
מנאי:

מוסר רש"י

אמר ר' יוחנן לא קנה
לוקח. אפילו לכשימות האב
דקנין פירות שהיה לו לא
נכסיו הלא בקנין הגוף
דמי ואין משימת כתיב
ומתניין דקנין אין ללוקח
הן כלום עד שימות האב.
לא כשימות האב הוה הן
המס דמית האב ומה מכר
ומתניין המתנה. ומה מכר
לשפון על לוח מתנה
לדמי אכל מת הוה מתנה
הא ומה לר' רבנא ור'
מכר המנר הרינן ע"י
שפירא עד פירות יורשין.
דאי נתן שפון טעם סמך
מסירה לפירות הוה סמך
פוסה למנר ביביל. (ג' וי"ט)
מ"א. מביא וקורא. מביא
כספים וקורא ארמי איבד
אפי וכל פירשה. וקולא אפי
פי כהה הלכא את ראשית
מן האדמה אשר נתתה לי.
דקנין פירות בקנין הגוף דמי
פי' וכוון יורשי נותן.